

a 12. kötet korrektúrái pedig már szintén elkészültek. A 9. és 10. kötetből érdekes statisztikai adatot állított össze a szerkesztőség. Természetesen a lassan haladó *abc*-rend következtében ezek az adatok nem adhatják meg a feldolgozandó egész anyag keresztmetszetét. Hiszen például a magyar nyelv természetének megfelelő szókezdéssel bíró címszavakat tartalmazó részek sokkal több magyar könyvet jeleznek, mint a mássalhangzótorlódással kezdődő címszavak kötetei. A németnyelvű címekből a 9-ik kötet 8014-et, a 10-ik 4400-at tartalmaz, az idegennyelvűekből a 9-ik 4737-et, a 10-ik pedig 8702-t. Érdekes az említett kötetek anyagának százonkénti megoszlása. A 9-ik kötetben XV.: 13; XVI.: 224; XVII.: 683; XVIII.: 1401; XIX.: 5590; XX.: 4840 cím. A 10-ik kötetben: XV.: 38; XVI.: 398; XVII.: 1118; XVIII.: 1182; XIX.: 5458; XX.: 4908 cím. A Porosz Katalógus kéziratban levő anyagát a csatlakozó könyvtárak a 9-ik kötetben 3776, a 10-ik kötetben 4007 címszóval növelték. A csak egy könyvtárban föllelhető anyagból a 9-ik kötet 4516-ot, a 10-ik 5535-öt jelez.

A magyar tudományos világ várakozással és őszinte elismeréssel nézi e szép munka haladását. SZENT-IVÁNYI BÉLA.

Bibliografia písomníctva slovenského na spôsob slovníka od najstarších čias do konca r. 1900. S pripojenou bibliografiou archeologickou, historickou, miestopisnou a prírodovedeckou. Sostavil L'UDOVÍT V. RIZNER. Vidává Maticná Správa. V. Turčianskom Sv. Martine. 1929—1934. Nákl. Matica Slovenskej. 6 kötet.

RIZNER LAJOS neve nem ismeretlen a magyar bibliográfiai irodalomban. PETRIK *Magyar Könyvészetének* IV. (pót)kötetének anyagát nagyrészt ő állította össze. Főműve, a tót irodalom bio-bibliográfiája, már a háború előtt készen állt, de kiadását szerzője már nem érthette meg. A munka szedését háborús viszonyok is hátráltatták úgy, hogy csak 1917-ben jelenhetett meg az első kötet Prágában, a cseh akadémia kiadásában. Második kötete, mely a č betűig halad, csak 1927-ben jelenhetett meg. Az első kiadás kis példányszámban, inkább csak Cseh-Morvaországban terjedt, míg végre 1927-ben a Matica Slovenská vette kezébe a kiadást s először füzetenkint, a kiváló irodalomtörténész, JAROSLAV VLČEK felügyelete alatt jelent meg, majd VLČEK halála után JÁN V. ORMIS szerkesztette. Az utolsó kötet 1934-ben jelent meg.

RIZNER munkája a tót nép bibliográfiája, felsorolja az összes tót írókat és műveiket, bárhol és bármely nyelven jelentek is meg, továbbá a tótokra és a tótlakta területekre vonatkozó irodalmat. Viszont nem terjed ki a tótlakta területeken más nemzetiségű írók nem-tót nyelven

megjelent munkáira, sem ugyanezen a területen született magyar vagy német írók nem-tótnyelvű írásaira. A bibliográfia tárgyának ez a meg-
 lehetőszen bizonytalan elhatárolása s különböző szempontú könyvészeti
 feladatok megoldása egyetlen munka keretein belül meglehetősen meg-
 nehezíti a bibliográfia áttekinthetőségét. Ezen a hibán a szerkesztők
 csak tipográfiai eszközökkel tudtak segíteni. RIZNER a következő
 címszótípusokat használja: kapitálissal szedeti a tót szerzők nevét, majd
 közli legfontosabb életrajzi adataikat, külön-külön bekezdésben meg-
 számozva és időrendben önálló munkáikat, végül a folyóiratok betű-
 rendjében a szerzőknek folyóiratokban, újságokban megjelent cikkeit,
 legvégül irodalmat közöl: ezek egészen rövid utalások, de éppúgy,
 mint SZINNYEI, megjelöli, hogy hol látható a szerző arcképe. Az életrajzi
 adatok gyakran teljesen hiányosak, vagy el is maradnak s ilyenkor
 gyakran nehéz megállapítani, hogy a szerző vajjon származása,
 vagy tót tárgyú munkája révén került bele a bibliográfiába. Így szerepel
 például ZAWADOWSKI ALFRÉD: *Magyarország vizeinek statistikája*
 című munkájával. Ugyanebbe a betűrendbe illeszti be az anonym munkákat is,
 rendesen az első főnév, főnév hiányában az első szó a címszó.
 Az álnév vagy jegy alatt megjelent munkát, ha szerzőjük meg is állapítható,
 címükön is megjelölhetők, de viszont nem szerepelnek mindig az álnevek,
 ha a szerző neve megállapítható volt. A zárójelbe tett címszók alatt a rájuk
 vonatkozó irodalmat találjuk meg. A zárójelbe tett címszók alatt csak kisebb
 része személynév, legnagyobb és legértékesebb részük helynév. RIZNER
 összeállította a tótlakta községekre vonatkozó teljes irodalmat. Ezenkívül
 egy kis archeológiai, történelmi és természettudományi bibliográfia is
 megbújik néhány címszó alatt. RIZNER a teljes tót irodalmat feldolgozta
 1900-ig s anyagát a fentebb ismertett szempontok szerint rendezte. Alaposságára
 jellemző, hogy az utolsó kötet végén a különböző, az abécébe nem sorozható
 jegyek alatt megjelent cikkeket is megtaláljuk. Nagy hátránya SZINNYEIVEL
 szemben, hogy a kéziratban maradt vagy lappangó munkákról nem nyújt
 felvilágosítást, PETRIKkel szemben viszont az a hibája, hogy a könyvek
 lelőhelyét sem közli. Használhatóságát akadályozza a lapcímek hiánya is.
 Egészbenvéve azonban RIZNER munkája, mint biográfia és bibliográfia,
 nélkülözhetetlen segédeszköze mindenkinek, aki bármiféle szempontból
 foglalkozik a tót problémákkal vagy a tótlakta területek földrajzával,
 történetével, etnográfijával.

Magyar szempontból RIZNER bibliográfiáját különösen a következő esetekben használhatjuk:

1. Tót írókra vonatkozó adatok SZINNYEI kiegészítéseképen. A folyóiratokban megjelent cikkek felsorolása sokkalta teljesebb, mint

SZINNYEINÉL. RIZNER ugyan csak 1900-ig halad, mégis a szerkesztők néhány újabb adattal, különösen halálozási dátumokkal kiegészítették.

2. Magyar írók munkáinak tót fordításait legkönnyebben innen állíthatjuk össze.

3. Felvidéki községek 1900-ig terjedő majdnem teljes bibliográfiáját megkapjuk.

4. Magyar írókra vonatkozó irodalom bibliográfiáját tót nyelvű cikkekkal innen egészíthetjük ki.

5. A munka segítségével jegyekből, álnevekből megállapíthatjuk a szerzőt, tehát mint álnévlexikon is használható.

Mindent összevéve, a magyar bibliográfiai irodalom szempontjából RIZNER munkája értékes kiegészítője SZINNYEI, GULYÁS és PETRIK bio- és bibliográfiájának, de csak kiegészítője; ezeket még a tót irodalomra vonatkozó anyagukban sem pótolhatja.

SÁRKÁNY OSZKÁR.

Újabb csehszlovák bibliográfiai munkák. A cseh bibliográfiai irodalom sok hasonlóságot mutat a magyarral. A régi irodalmat itt is külön munka foglalja össze (*Knihopis československých tisku od doby nejstarší až do konce 18. století. V Praze 1925.*), mely megfelel nálunk SZABÓ KÁROLY *Régi Magyar Könyvtárának*, azzal a különbséggel, hogy a cseh irodalom fejlődésének megfelelően a muzeális értékű nyomtatványokat a XVIII. század végéig tartja számon. Az újabb irodalomról tájékoztat elsősorban DOUCHA *Knihopisny Slovnikja (1774—1864)* és ZDENĚK TOBOLKA 1902—1911-ig évenként megjelenő összeállítása (*Česká Bibliografie*). A cseh bibliográfiai irodalom nem területi, hanem nyelvi szempontból gyűjti az anyagot s így a Csehországban, vagy Morvaországban megjelent nem-cseh nyelvű nyomtatványokat ezek a bibliográfiák — igen helytelenül — nem veszik tekintetbe. Egyes évekből s különösen 1911 és 1919 között egyáltalában nincs bibliográfiai tájékoztató. 1920 óta a *Československá Bibliografie* havonként, majd 1923-tól a *Bibliografický Katalog* előbb hetenként megjelenő füzetei, majd 1929-től kezdve évenként megjelenő kötetei regisztrálják a köztársaság irodalmát — most már nem nyelvi, hanem területi szempontból. A szlovák irodalomnak RIZNER munkája megjelenéséig egyáltalában nem volt egységes bibliográfiája, de PETRIK és SZABÓ munkái sikeresen használhatók mint szlovák bibliográfiák is. 1929-ben indult meg végre a munka az 1901—1925. évek cseh és tót könyvészetének mintaszerű összeállítására és rendezésére. (*Soupis československé literatury za léta 1901—1925. Sestavili: oddělení české*